

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A pápa és az európai egyensúly.

Irta: Dr. Giesswein Sándor.

Sokat emlegették egy évszázad óta az európai egyensúlyt, melyet különféle kongresszusokon addig-addig egyengettek és a diplomáciai alattomos furfangokkal addig-addig támogattak, míg csak ki nem tört a mostani világháború katasztrófája, melynek egyik fő oka a bizantinus diplomáciának macchiavellizmusa. Ennek a pokoli műterméből pattant ki a szarajevói merénylet adáz terve is, amely azonban csak egyik szeme annak az óriási láncnak, mellyel a nyers tömeg materializmusa sarkaiból ki akarja forgatni a keresztény civilizációt.

És ebben az áldatlan tusában most belátja a világ, hol kell Európának, sőt a művelt világ-nak az igazi súlypontját keresni, azt a súlypontját, mely az ingadozó kulturvilágot megint egyensúlyba tudja hozni.

Az *Écho de Paris* tekintélyes francia lapnak husvéti száma vezető helyén egy cikket hoz, melynek ez a címe: *Franciaország és a katolikus közvélemény Rómában. XV. Benedek*. René Bazin a francia akadémia tagja a cikk írója s ez elkergette benne, hogy Franciaországnak ma nincs közege a katolikus világ középpontjában, aki képes volna befolyást gyakorolni a közvélemény kialakulásában. Ott van, így szól, Ausztria-Magyarországnak a képviselője, ott vannak Németországnak, de még a nem keresztény hatalmaknak is a legatusai, de Franciaországnak a Vatikánnál nincs semmiféle hivatalos képviselője, mert az ő katolikus ország hitetlen és keresztényellenes kormánya azt hitte, hogy számára a pápaság már nem létezik.

És ime most a francia akadémikus meglátja azt, hogy a pápaságban él az az általános szellemi hatalom, mely minden speciális megbízatás nélkül hivatva van ítéletet mondani a világ nagy peres ügyeiben.

De ezt a szellemi hatalmat elsősorban Franciaország nem akarta látni, ezt az olasz szabad-

kömvesség nem engedte bebocsáttatni a hágai békekonferenciákhoz, melyek II. Miklós cár kezdeményezésére 1899-től fogva hivatva lettek volna egy európai békebiróságot teremteni.

És e szellemi vakság az oka annak, hogy ma a megzavart európai egyensúly miatt sok millió ember vérének kell folynia, ez az oka annak, hogy jogaink, határaink, *pro aris et focis*, szentélyeink és tűzhelyeink sértetlenségének védelmére minden erőnket meg kell feszítenünk.

Egy a vigaszunk, hogy az emberek már kezdenek látni. Ugyanakkor, midőn a francia lap ezt a cikket hozta, egy amerikai újságíró kihallgatást nyert a pápánál és e kihallgatásról írt az elmúlt héten az egész világ sajtója. Bucsuzóul a pápa ezeket a nagyjelentőségű szavakat mondta az újságírónak:

«Vigye meg az amerikai népnek és amerikai sajtónak üdvözetemet és áldásomat és közvetítse ennek a nemes népnek egyetlen óhajomat: *Dolgozzanak szüntelenül a békéért, hogy ez a rettenetes vérontás minden borzalmával egyetemben minél előbb véget érjen*. Ezzel Istennek, az emberiségnek és az egész világnak nagy szolgálatot fogtok tenni. E cselekedeteknek emléke halhatatlan lesz. *Ha a ti országok elkerül mindent, a mi a háborút meghosszabbíthatná, amelyben annyi sok százezer ember vére folyik, akkor Amerika nagyban hozzájárulhat a háboru gyors befejezéséhez*. Az egész világ Amerikára figyel, vajjon megkezd-e a béke munkáját. Meg tudja-e majd ragadni Amerika a kedvező pillanatot? Teljesíteni fogja-e az egész világ óhaját? Könyörögni fogok Istenhez, hogy ez így történjék.

— Imádkozzatok s dolgozzatok fáradhatatlanul és egyértelműleg a békéért. Ez az én óhajom és ez mindennapi imám. Minden erőfeszitésem a béke érdekében szól.»

Szóval a világ egyensúlyának, a nemzetközi jogrend helyreállításának a reménye megint Szent Péter székének szellemi hatalmában rejlik. Ha a világ ezt nem ignorálta volna, ha a világ összes népeinek az érdekszájai itt összefolyhattak volna, ha ezt a világi érdekek fölött álló ítélőbirák pe-

res ügyeik döntésénél kikérték volna, a világot meg lehetett volna kimélni ettől a vérfagyasztó tragédiától.

De talán tanulnak belőle Európa és a kulturvilág népei. XV. Benedek nagy tekintélye, pártatlansága, az egész világot átkaroló szeretete, reményt kelt föl bennünk, hogy a keresztény világ népei megtalálják megint azt a szellemi harmóniát, mely őket közös munkára, a jogok kölcsönös respektálásában egyesíti és így a keresztény civilizációnak veszélyeztetett templomát a romladozástól sikerül megmentenünk.

A keresztény szeretet cselekedeteinek iskolája.

Tudjuk, hogy ma sokkal nagyobb szükség van az altruisztikus cselekedetek érvényesülésére, mint valaha, amikor ugyanis lazább volt az a kapocs, amely a kölcsönös függést s az egymásrautaltságot célozta. Ma, ha valamelyes baj éri az embert, mint «egyént», lehetetlen, hogy hullámai ne érintsenek másokat, környezetében élőket is. Mi történik azzal a tiszta fával, amely körül van véve hernyófészkes fákkal? A hernyók átmásznak a tiszta fára is s lerágják a termését. Így nyilatkozhatunk a szociális milióbe tartozó egyénről, egyénekről is. Ha valakinek megfelelő anyagi, erkölcsi ereje van, miért ne segítsen a kevesebb erővel bíró egyéneknek is? Ezzel oly környezetet biztosít magának, melyben veszély nélkül élhet. Itt van többek között a háború, amelynek minden előidézett bajaiban csak vállvetett munkával tudunk biztos célhoz jutni. Az altruisztikus cselekedetek alapját az *iskola* veti meg. Mindjárt arra kell szoktatni a tanulót, hogy a keresztény szeretet *ne csak a szavakban*, hanem a *tettekben* is nyilvánuljon. Így válik majd az iskola a keresztény szeretet cselekedeteinek iskolájává.

Amint látjuk ez az iskola magából a munkaiskolából sarjadzik; annak egyik tartozékát képezi. Ennek az iskolának eszméje Németországban fogamzott meg. Hullámai tovaterjednek. Kérdés, hogy min alapul az altruisztikus cselekedetek iskolája? A *jogok* és a *kötelességek gyakorlásán*; az *önkifejtésén*. A munkaiskola valóságos kis mása a nagy társadalomnak. Vannak szegényebb, gazdagabb tanulók. Ennek arányában bizonyos *adót* tartóznak fizetni. A fizetés ideje rendszerint a hónap eleje. Ezenkívül a befizetés bármely időben is történhetik. Ha pl. a tanuló ajándékképpen kap bizonyos pénzüsszeget, tetszése szerint befizetheti a közös pénztárba.

A pénztár kezelésének vannak tisztviselői, akik a pénzt kezelik, forgatják, kamatoztatják.

Ennek révén *gyakorlati* uton tanulják a kamat-, tőke-, idő- stb. számítás, a könyvvitel-tant, ami sokkal értékesebb, mint a puszta,

üres szavakon nyugvó módszer. A gyermekek megtanulnak *takarékoskodni*.

A pénzt, melyet rendszerint valamelyes hiúságuk kielégítésére fordítottak volna; nemes célra fordítják. Mi történik a befizetett pénzüsszeggel? Az iskola, vagy az osztály társadalmi *jótekonyságot*, *irgalmassági cselekedetet* gyakorol vele. Összeül a tanulókból álló bizottság, megvizsgálja a kis társadalom bajait, hibáit s azokat anyagi képességéhez mérten *orvosolja*. Pl. gondoskodik a *szegények* ruházatáról, taneszközzeiről, sőt *táplálkozásáról* is. Működését kiterjeszti azokra a dolgokra, melyek a szegényebb tanulók *öröme*re törekzenek. Ajándékokat, játékszereket, könyveket stb. vesz számukra. A tehetősebb tanulók szívest-örömezt áldoznak a közérdeknek, mert kárpótlásul a közös szeretetnek, a közös boldogságnak s megelégedettségnek a részesei. Az ily kis társadalomban nincs irigység, gyűlölet, lenézés, bizalmatlanság, kóros egoizmus, közönyösség, mint más iskolákban, ahol a szeretet csak szavakban nyilvánul meg; hanem van: kötelességtudás és cselekvő keresztény szeretet, mely mentes minden kérkedéstől, hiúságtól, kényszerítől s mentes dicsérettől. Összeadva az előadottakat, láthatjuk, hogy ezek az iskolák a jelen és a jövő iskolái, melyek után nekünk is kell törekednünk.

A háború alatt szaporodnak az árva gyermekek, akik gyámoltásra szorulnak. A keresztény szeretet cselekedeteinek iskolája magához öleli a szegény árvát; igyekszik örömet, derüt szerezni neki. Letörli a nyomor, a bú könnyeit!

Szabolovszky János.

A tanítói elődök és utódok.

Irta: Bertalan Vince.

A magyar népoktatás nemzeti lendülete voltaképpen a múlt század ötvenes és hatvanas éveire esik, amikor a jövő honvédelem reménye az iskolák nemzeti szellemében, e nemű vezetésében talált legbiztosabb kilátást az elnyomatás megszüntetésére.

A magyar népiskolák e két évtizedben a nemzeti szellem kultiválásának oly magaslatán állottak, amit teljes joggal kecsegtetett egy szebb jövő eredményes kialakulására; annak dacára, hogy az iskolák egy nagyon is tekintélyes részében nyomorult fizetésen tengődő oklevél nélküli autódidakta tanítók működtek. Soraikban azonban sokan voltak immár nemcsak a helytartótanács által felállított királyi tanítóképzők-ből kikerült tanítók, hanem magasabb középiskolai végzettségűek is, akik csak mint ilyenek akartak vagy kényszerültek érvényesülni az akkori időkben.

A nemzet népművelői, tekintet nélkül előképzettségükre, annyira becsülték egymást, hogy a magasabb értékűek soha nem becsmérelték, soha nem nézték le a kevesebb értékűeket, mert

nemzeti szempontból egymásra utalva, ezen érték tekintetéből eggyé váltak. Aminek azután következménye lett, hogy a kevesebb értékűek egymással versenyre iparkodtak a nagyobb értékűek által kijelölt nyomon. E versenyésnek tulajdonítható az, hogy az akkori népiskolák szintája nem sokkal állt alantabb a nyugoti államok népoktatási szintájának.

Megragadó azon mélyen járó figyelem, amit az akkori idők tanítói a nemzeti szellem ébrentartására, megerősöbülésére fordítottak, aminek kiegészítő részévé vált a magyarosítás lassú, de biztos előrehaladása anélkül, hogy az anyanyelv jogai tiszteletben ne tartattak volna. És valóban bámulatos, amit e tekintetben a kath. iskolák folytattak, amelyeknek egyházi vezetőségei a lehető legnagyobb tapintattal érvényesítették tanítóikkal a nagy nemzeti feladatok teljesítésének módozatait.

És a magyar tanítóság helyt állt feladatának: tanított, nevelt, lehetőleg kiküszöbölve minden oly dolgot, ami az elnyomatás hasznára, javára vált volna. Az idegen dalok magyar fordításai csak nem tudtak érvényesülni. De bezzeg annál lelkesebben dalolták a gyermekek a «Gazda leszek, telkes gazda», «Ha kél az ég szép hajnala», «Huszárok érkeznek, nálunk telepednek» kezdetű dalokat és Vörösmarty «Szózat»-át, amely erős nemzeti érzésre valló tartalmánál fogva sem tartozott a proskribált dalok közé.

És egyik igen érdekes és értékes jelenségnek kell tartanunk azt is, hogy a nép mikor már a mezei és szőlőhegyi munkák befejeződtek, készséggel küldötte gyermekeit iskolába, és pedig tizenöt, nem ritkán tizenhat éves korukig. És bizony sokszor nagy feladatok előtt állt a mester úr, vagy rövidítve «mestram» a tanító, vagy rövidítve a «tantúr», mikor akamaszkorbeliek csintalankodásait kellett orvosolnia.

Én ismerem azt a kort, mert hisz a hatvanas években koptattam a népiskola küszöbét és attól nem messzi időre már jó magam is preceptor lettem in anno 1873-ban, amikor sok helyütt még szokásban volt a tanköteleseket, a mindennapi tanköteles koron túl is télen bejártni annak dacára, hogy az ismétlő iskoláztatás talán rendszeresebben folyt, mint ma. Teszem, azon a helyeken, ahol én in illo tempore preceptoroskodtam: Szepesneken, Somogy-Sárdon, Veszprém (Gyulafi) Rátóton, Csendlakon, példás rendben történt az ismétlőoktatás.

Én ugyan mikor 1881. évben önálló kántortanító lettem, a saját kezdetményezésemre és felelősségemre az ismétlő tanköteleseket az őszi munka befejezésétől a tavaszi munka megkezdéséig a mindennapi iskoláztatás keretébe vontam és így hallgatag a nyolcéves mindennapi tankötelezettséget valósítottam meg, ami bizonyos tekintetből megfelel a nyolcosztályú elemi népiskolának, ami helyes és a mindennapi élet-körülményeivel számotvető rendszerrel kétségkívül a jövő állampolgári nevelés alavezetője leend.

Hogy nem bántam meg és hogy eljárásom eredményes volt, mondanom sem kell. Csak azt bánom, hogy erről rendszeres naplót nem vezettem.

Azok a tanítók, akik az elnyomatás korszaka alatt és az azt követő 70/80-as években alapozták és fejlesztették a nemzeti népművelődést, valóban megérdemlik, hogy róluk a mai tanítói kar gárdája a legnagyobb tisztelettel emlékezzék meg.

Ilyen volt Kanizsa környékén, Zalában az öreg magyarosító Koloss, a szeptetneki, Virmathy a letenyei, Svercsics a rigyácsi, Saringer, a híres pomologus, magyarszerdahelyi, Schmiéd, a híres méhész, homokkomáromi, az ugyancsak neves pomologus és a haza bölcsének kebelbeli barátja Kovács sőtöri, Szabó a galamboki, Hergenröther a nagykanizsai, Muraközben Gudlin a kolosi, Szkalcsics az alsódomborni, Lesnyák az alsó vidovcei, aki mintha ma volna, úgy emlékszem rá, hogy a hatvanas évek közepén mily odaadó szeretettel tanította a horvát gyerekeket a magyar nyelvre és mily jártasak voltak növendékei Magyarország térképén a tájékozásban.

A mai szociál-pedagógiai akarhatnámsághoz képest szinte tűneményesnek tetszik, hogy az akkori kántortanítók egymással versenyre mely előszeretettel foglalkoztak a kertészettel, a fanyemesítéssel és méhészettel. Mondanom sem kell, ha alkalom volt rá, a vadászattal is. Iskolai és kántori kötelezettségeiknek azonban az akkori szorgalomidőhöz képest a legnagyobb pontossággal tettek eleget. Ez tény! És a nagykanizsai környéken túl is, az egész országban javarészt ilyen volt a felekezeti tanítóság. Lassan, de biztosan haladva a nemzeti és szociális állameszme megvalósítása felé, mindenek előtt és fölött a hitvallásos és erkölcsös életre való nevelés alapjára helyezkedve.

Emlékezetünk annál fényesebben tör elő, minél közelebb visznek bennünket az események azokhoz a nagy történeti napokhoz, amelyekben itt is, ott is mindinkább előtérbe lépni és vezetési szereplésüket érvényesíteni akaró és a nemzeti tradíciókat lábbal taposó elemek a «régieket» szármalmas alakoknak minősítik. Pedig azok a hitfelekezeti tanítók, akik zsúfolt tantermeikben reggel nyolctól délig, és délután kettőtől késő estig emberfölköt munkát végeztek, ha egynemelyikök gyarlóságában, előképzettségében a mai kívánalmakkal szemben kifogásolható volt is, oly családapákat és anyákat neveltek a nemzetnek, akiknek vérei ma a nemzeti küzdelem óriási harcában Istenbe vetett bizalommal, világot ámulatba ejtő hősiességgel harcolnak.

A mai kor tanítói, akik munkás és vallásos szellemű elődeiket felváltották, kivéve azt a töredéket, amely nem akar és nem tud okulni az események, a történelmi jelenségek nyújtotta tapasztalatokon, úgy érezzük, nem térnek el elődjek ideális nevelői irányzatától. És ha voltak közöttük, akiket a bizonytalan és csalfa ígéretek-

kel ábrándosított modern áramlat Isten létét tagadó szele többé-kevésbé megérintett, az okulásul szolgáló tapasztalatok után annak az öntudatára ébrednek, hogy az élet legdrágább kincse a vallásos érzelem; mert egyedül ez éltet az élet mindazon életkörülményei között, amelyek önzetlen munkát, ellenálló erőt és önfeláldozó készséget kívánnak.

A megpróbáltatás ezen súlyos napjaiban szálljon emlékezetünk a tanító elődökhöz, akiknek utódai közül ezren és ezren a harcmezők véres tusáiban hősiessé szolgálják a magyar vallásos szellemű nemzeti eszmét.

Meghalt a tanítóbácsi.

(Vágner Sándor r. k. tanító emlékezete.)

«Meghalt a tanítóbácsi» e szavakat adták nagyapó napján szájról-szájra a győri rk. el. iskola tanulói. — Melyik? — kérdezték a kis fiúk. — A negyedik osztályos, a Vágner Sándor, aki a csatában volt. Betegen jött haza, ma meghalt a kórházban — felelte az egyik nagyobbacska gyermek. Elszorult a sok kis szív e szomorú hír hallatára, egyik-másik tiszta gyermekszempár könnybe is borult, hisz ők oly igazan szerették az ő jó tanítójukat.

Jó tanító is volt Vágner Sándor, igazi mestere az ő kis seregének. Ura volt a közlendő tananyagának. Tizenkét évvel ezelőtt kapta meg a tanítói képesítést, de nem elégedett meg az iskola padjaiban szerzett tudással: folytonosan képezte magát, olvasott, tanfolyamokban vett részt, művelte minden szép- és jóért hevülő lelkét. Szelid, jóságos modorával megnyerte tanítványainak szeretetét, a fegyelmezés leghatásosabb eszközét. Figyelmes, előzékeny, közkedvelt tagja volt az ő tágabb körű családjának, a tanítószáznak. Élénk részt vett az egyesületi életben. A tanítóegyesületek tisztségviselője, ker. szociális egyesület, kath. kör tevékeny tagja volt. Kivette részét a szenvedők bajainak enyhítésére irányuló törekvésekben, szakaszparancsnoka volt az önk. tűzoltóegyesületnek, jegyzője az állatvédő-egyesületnek. Tizenkét évi tanítói működése alatt a szó legnemesebb értelmében megfelelt szép hivatása minden kötelemének.

A haza hívó szózatára elhagyta ő is csendes munkálkodása színhelyét, a tantermet, megszokott kicsi körét, a tágas harcmezővel cserélte föl. Űde gyermekhangok helyett harsány «előre» kiáltás zúgott fülében, az iskolacsengő csilingelése helyett ágyúk dörgése, puskák ropogása adta meg neki a munkára hívó jelet Szelid, finom lelkének szinte elviselhetetlen let volna a fegyveres közreműködés, sorsa egyénisé- gének megfelelőbb munkakört, hős bajtársai kínjainak enyhítését, az ápolói tisztet juttatta neki. Hat hónapig mint szanitéc éjt nappallá téve száz meg száz sebet kötözött, verítéket

törölt, vigasztalt, bátorított, míg őt is hatalmába kerítette a kór, hazajött, reménye szerint meggyógyulni — Isten szent akarata szerint — meghalni.

A gondos ápolás nem tudta megmenteni. Nagypénteken adta vissza szép lelkét az ő Teremtőjének. Megdöbbenéssel fogadták mindenütt halálhírét, különösen mi, tanítók. Hisz úgy becsültük, szerettük őt, de szerette mindenki, aki csak ismerte. A feltámadás ünnepén, verőfényes tavaszi napon kísértük nyugovóra. Eljött temetésére úgyszólván az egész város. Ott volt orosz fogságban levő fivérént kivéve zokogó családja, ott voltak elöljárói, kis tanítványai, ezek szülői, kartársai, a katonaság, egyesületek, magánosok. Mindannyian könnyes szemekkel álltuk körül a virágborította koporsót.

Mielőtt a gyászszertartás elkezdődött volna, a csodálkozás moraja futott végig az egybegyűlteknél sűrű sorai között. «Itt a püspök», suttogták itt is, ott is. Igen, a tanúgy egyszerű munkásának végtiszteségén megjelent az egyházmegye első tanítója, az Isten szíve szerinti főpásztor, Fetser Antal megyés püspök. Eljött, hogy vigasztaló szavakat mondjon a kesergő családnak, eljött a társadalom előtt bizonyágot tenni arról, hogy a hivatását méltóan betöltő tanítót legelső elöljárója is megbecsüli. Jó hatással volt a főpásztor megjelenése az összes egybegyűltekre, főképen fölemelő hatással volt ez reánk, tanítókra. Mindannyian éreztük e nemes tett jelentőségét s a legőszintébb hála érzelme mellett szent fogadást tettünk, nem élőszóval ugyan, de annál bensőbbben, a szívünk mélyén, hogy mindenkori igazi tanítók leszünk.

Fiatalon költözött el tőlünk kedves kartársunk, közös édes anyánkért, veszélyben levő drága hazánkért adta értékes életét. Embertársai megadták neki azt a tiszteletet, mit halandó nyújthat az elhunyt porhüvelyének. Jól betöltött élete jutalmát meg bizonyára megadta neki isteni Mestere, midőn ítélőszéke előtt megjelenvén, e szavakat hallhatta Tőle: «Én hűséges követőm vedd sáfárkodásodért a legméltóbb jutalmat, ime a mennyei korona.»

Győr, 1915 április hó 6-án.

Bayné Tóth Erzsébet.

Hadúr.

Kósa Rezsőnek «Ég felé» című verses kötetéből.

Idő sohase szállhat el Feletted,
Az vagy, ki régtől fogva voltál,
Ki őseinket im, ide vezetted:
Tenéked áldoz még az oltár.

Nincs rajta áldozatul már fehér ló,
De onnan száll néped imája...
Hiven könyörgőt csak Tetőled ér jó:
Figyelj kegyesen most reája.

Duló csaták vad fürgetege éjén
Hints egy fényes sugárt feléje!
El sohse halványuljon lelke mélyén
Egy szebb jövő erős reménye.

Hős néped zászlóit Te koszorúzzad
S a diadal szeret beléjük,
A muszka zsarnokság már elbucszíthat:
Szabadságharcba még belényög.

Népednek félelmes vitézi karja
Hadd törje nemzetek bilincseit:
Szabaddá tenni lengyelt, finnt akarja...
Sugárt közöttük is ma hints szét!

Vitézeinket vidd a bátrak útján...
Ó, véd meg, óvd meg, áldd meg őket!
És végső harci diadalra jutván,
Hozd vissza közénk a dicsőket!

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Ég felé! E hárfafutam kedvességű címet viseli a vallásos líra egy régi, szerény munkásának: *Kósa Rezső*-nek most megjelent *verskötete*. A szerző nevével nem most találkozunk először; önálló regényei, a népies kiadványokban közzétett cikkei, apróbb munkái révén régóta előnyösen ismert e név.

A szerző régibb és újabb verseinek e kötetben való összefoglalása tulajdonképen a szerző író és költői tehetsége sugárkévének mintegy gyűjtőlencsében sikerült összevonása, melynek gyűpontjában olvadnak össze a poéta szív és érzésvilágának nemes ércei: meleg szív, komoly lélek, mély gondolatok és plasztikus képzelet. A költői erővel teli, önálló, közvetlen és kifejező versekből kiragogy a szívvel-átérzés fehérsége s látszik, hogy poézisének nyers anyaga lelkének tüzes kohójában izzott és szűrődött át engedelmes eszközzé a szavakba rögzítésre. Egyik-másik költeménye valóságos kararai márványba mintázott himnusza vallásos lelke imádságos hangulatának, mely nemes egyszerűsége tisztán csengő hangjával emelkedik s emel az *ég felé!* mint a zenés lélek költészetének illatos tömjéne.

A kötetben váltakozó lírai versek, apró költői képek s legendás történetek majd mindegyike magán viseli az egyéni átérzés patináját s tekintve, hogy valamennyi a meggyőző, mély vallásosságból fakad, e verskötet méltán illeszkedik a katolikus irodalura legszebb, legbecsebb művei közé. A vallásos verseken szinte átsugárzik az *ég felé* törő tekintet, mint a lelkeknek szemsugarakból szőtt örök, összekötő kapcsa. A poéta palettáján ezek alkotásánál nem használtattak a modern irodalom száművészeinek rikító színei. A napsugaras nyári táj természetes és fönséges színei vegyültek itt a poéta imádságos lelkületének szinkötő étherében.

A tovatúnt évezredek hitének s áhítatának festése legsikerültebb a poéta ama alkotásainál, melyeknél a magyar irodalura ezervirágú Mária-kultuszából szövi képeinek virágsokrát. Harmonikus, üde és derűs minden ily képe, mely poétikus áhítattal emeli a szívet az *ég felé*, hogy Magyarország Nagyszonyját dicsőítse.

Meglepő a poéta tökéletes formakézsége s az a játszi verselő technika, mellyel a minden ízében gyökeres magyarságú szavaiból versei színes mozaikját építette. Ríthmikus csengő rimelésére is méltán büszke lehet a poéta, mert verseiből így nemcsak az érzéseknek gyönyörű futamai, de az életnek s áhítatnak legszebb akkordjaiból fűzött elevenzene muzsikája hangzik.

A filozofáló poémák is igen sikerültek. A kötet egyik-másik versének helyenkint súlyos stílusa itt-ott homályos, de a gondolatok ereje általában mindenütt áttör a szavak kérgén úgy, hogy a szerzőben mindenesetre azt az érdekes és értékes író s poétát fedezzük föl, kitől még sok szépet s jót várhatunk a katolikus irodalura irodalmi közkinceseinek gyarapítására.

Az *ég felé* remélhető meleg fogadtatása mindenesetre buzdítani fogja a poétát, hogy megbecsülhetetlen értékű lelkületének minél több drágagyöngyeit fűzze az *ég felé*-hez hasonló gyöngyfűzérbe.

A verses kötet *Rózsa Kálmán és Neje r. t. Könyvkiadóhivatalának* (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30. sz. a.) *bizományában 2 koronáért kapható.* —y—

«Diszitő Művészet». *Iparművészeti jolyóirat. II. évfolyam. Szerkeszti és kiadja: az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola* (Budapest, IX., Kinizsi-urca 31. sz.) *Megjelenik minden — páros — második hónapban. Előfizetési ára: Egész évre 10 korona.*

A magyar művészi ízlés leghivatottabb mesterének, — a tetterős, cselekvő nemzedék szinte praedesztinált esztétikai irányítójának: az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskolának munkára szoktató, ízlésre nevelő, — népünk és művészeink művészi alkotásainak gyűjtő, közvetítő, népszerűsítő és terjesztő iparművészeti folyóirata, a **«Diszitő Művészet»** ez év kezdetén lépett második évfolyamába.

E tény maga még nem jelentene irodalmi eseményt; de, amikor e jelen viszonyok minden figyelmünket, minden gondolatunkat a harcterek felé irányítják s amikor társadalmunk minden rétegének ténykedését az e viszonyokkal kapcsolatos egészségügyi, jótékonyági s szociális vonatkozású kérdések megoldása köti le: mindenesetre nevezetes és örvendetes esemény egy művészeti irányú, ifjú lapnak az új évfolyamba megszerződött való átlépése és ez valóban irodalmi eseményszámba sorolható. — Először is közönségünk műértő intelligenciájára s művészekre hajló lelkületére világít a **«Diszitő Művészet»** II. évfolyamának megjelenése; de legfényesebben igazolja a **«Diszitő Művészet»** szerkesztőségének

művészi gárdája iránt megnyilvánuló rokonszenvet s azt, hogy a művészi folyóirat minden pontjában, várakozáson felül valósította meg művészi programját s olyat nyújtott olvasóinak, mely minden időre biztosíthatja a *Diszitő Művészet* megjelenésének s fenmaradásának szükségét.

A *Diszitő Művészet* új évfolyama változtatlan programmal lép olvasói elé. Tárgyköre felöleli a diszitő művészet valamennyi eljárását. Sorát ejti a dilettáns technikák, a női kézimunkák az iskolai műhelyoktatás s a kisüzemi iparos által felhasználható gyakorlati útmutatások ismertetésének. Van benne női kézimunka csipkétől elemi iskolás keresztöltéstől kezdve alakos himnuszig mindenféle fajta. Talál benne mintát és izlésefejlesztő képeket mindaz, aki fém-, fa-, bőr-, üveg- stb. munkák, főleg pedig a magyaros formanyelv iránt érdeklődik, akár kedvtelésből, akár hivatásból. Részletrajzai falfestéshez, batikhoz, linoleum-nyomáshoz, intarziához, sgrafittohoz, üvegfestéshez stb. stb. használhatók fel.

A *Diszitő Művészet a legjobb előkészítője mindenkinek a kenyérkereseti és művészeti pályára.*

Érdeklődőknek mutatványszámot, — kérdésködéssre választ szakzerű útmutatást ad a

Diszitő Művészet szerkesztősége: Budapest, IX., Kinizsi-utca 31. sz. a. —y —l

Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács kiadásában két új hivatalos füzet jelent meg: 1. Képesítő-Vizsgálati Szabályzat a latin- és görögsertartású róm. kath. elemi népiskolai tanító- és tanítónőintézetek számára. Életbelépett a nmiltgú püspöki karnak 1914. évi március 18-án 2311. szám alatt kelt rendeletével. *Kapható: Szent-István-Társulatnál, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. sz. a. Ára: 80 fillér.* — 2. A latin szertartású római katolikus kisdédővőintézeteknél alkalmazott óvók és óvónők **Fegyelmi Szabályzata** és a róm. kath. kisdédővőintézetek és gyermekmenedékházak **Foglalkoztató Anyagának Tervezte.** Életbelépett a nmilt. püspöki karnak 1915. január 29-én kelt 344. sz. rendeletével. *Kapható: Szent-István-Társulatnál, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. sz. a. Ára: 1.50 K.*

Csodák Könyve. Egyházhatoságilag engedélyezett, új kiadás, 150 képpel. Ára kemény kötésben 90 fillér.

A külföldi és hazai szentek életének legszebb eseményeiből, évszázados ájtatos hagyományok alapján kötött rózsacsokra e könyv a keresztény hit, igazságok és szépséges erényeknek. Katolikus magyar népünk vallásosságának előmozdítására alig van ennél alkalmasabb, mert amilyen rendkívüli érdekes és szórakoztató százötven csodáinak és legendáinak mindegyike, épen oly mértékben érzést-nemesítő és szívet felvidítók is. A könyv első részében leírt csodákat s a II. részben leírt legendás történeteket százötven szöveggép kíséri, melyek annál érdekesebbek, mert majd minden harmadik hazai vonatkozású tárgyra vonatkozik. A sok közül így megismerkedünk Vác városának, a Balatonnak, Mária-Kéméndnek, Hárskútnak, az istenmezői gyógyforrásnak, a kőrösfői aranykeresztnek, a frak-

nói ősvárnak, a tihanyi apátságának, a budai Pál-monostornak, a Vág melletti sziklakápolnának, a dubniezi Mária-szobornak, a sümegi és máriaremetei kegyhelynek, valamint a budavári Nagyboldogasszony képeinek és máriatölgyesi Boldogasszony szobrának eredetén kívül, Szent István, Szent László, Szent Margit, Szent Erzsébet, Kapisztrán Szent János életének egy-egy igen kedves epizódjával is. Rengeg az itt még fel nem sorolható hazai vonatkozású tárgy, mely a kath. magyarságnak megbecsülhetlenné teszi a szép kiállítású *Csodák Könyve*-t.

Kapható: Rózsa Kálmán és Neje r.-t. könyvkiadó-hivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30. sz.)

Terjesztés céljából való nagyobb rendelésnél a kath. lelkészek és tanítók 20%-os árengedményben részesülnek.

Páduai Szent Antal kis imakönyve új kiadásban jelent meg! Kedvelt lapunk olvasóit bizonyára örömmel tölti el a közkedvelt imakönyv új kiadásának híre annál is inkább, mert Szent Antal tiszteletére tartatni szokott ájtatosságok kultusza talán sehol sem elterjedtebb, sehol sem népszerűbb, mint hazánkban s így ez imakönyvecske sem nélkülözhetlenebb sehol sem annyira, mint épen kath. tanítóink körében, kik ennek a nemes kultusznak a nép közt való leghivatottabb terjesztői.

Az új kiadású imakönyvecske csinos, sötét kötését Szent Antal szobrának aranynyomatú mása díszíti, a 143 oldalra terjedő, képes tartalmi részt pedig Szent Antalnak igen szép színyomatú képe előzi meg. A jó papíron nyomott könyvecske, melyet Szent Antal tisztelői számára és a szegények kenyérének terjesztésére P. Őzséb írt, sok szép szöveggéppel ismerteti a szegények e csoda- és jótévő szentjének ájtatos életét, csodatetteit, a tiszteletére emelt templomok, oltárok történetét s felöleli Szent Antal tiszteletére való ájtatosságok összes imáit, fohászait, litániáit és énekeit.

Kapható: Rózsa Kálmán és Neje r.-t. könyvkiadó-hivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30. sz. alatt). Ára 70 fillér.

A terjesztés céljából való nagyobb rendelésnél a kath. lelkészek és tanítók itt is 20%-os árengedményt élveznek.

Háborús idők imakönyve. — *Pázmány Péter nyomán összeállította a Szent-István-Társulat.* — Ami bátorítja a harcost s megvizsgálja az itthonmaradottat, ami felemel és erősít, azt Pázmány Péter csodálatosan szép imádságos könyvéből mind összegyűjtötte a Szent-István-Társulat a *Háborús idők imakönyve*-ben. Pázmány gyönyörű magyar nyelvén, a nagy primás végtelen erős hitével és rendíthetetlen bizalmával szól ez az imakönyv a küzdő harcoshoz és a szomorú itthonlevőkhöz. S van-e valaki széles e hazában, kinek ne lenne bánata és rá ne szorulna lelket felemelő, bátorító, vigasztaló jóbarátra? Szülő, hitves, gyermek egymásba borulva zokognak a háború szenvedései alatt. És ekkor bekopogtat a házba egy olyan könyv, amelynél jobban és kifejezőbben nem szóltak még lélekhez, nem vigasztaltak még szenvedőt. Pázmány Péter gyönyörű imáit, az áhitat szellemét, az otthonmaradt és a harcos lélekemelő esdeklését hozza ez az imakönyv, melyben az van, amit szívünk érez s lelkünk sugal. Szinte érezzük, hogy az áhitat szárnyain emelkedünk az ég felé, lelkünk megkönnyebbül, ha elolvastuk. S Pázmány Péter századokat áthidaló szelleme új erővel nyilatkozik meg az imádságos könyv végén, ősz királyunk egy hosszú élet sok tapasztalatán át feltörő, megnyugvásért és áldást hozó békéért könyörgő fohászában, szövetségünknek, a német császárnak férfias és a mindnyájunkkal rendelkező hatalom hódoló tiszteletében megerősödött biztató szózatában, továbbá *Csernoch János*

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:

Szent-István-Társulat
Budapest,
VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja **előre** lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítjük. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Egri érseki megye.

Jászkarajenőre önállóan végezni tudó kath. kántor helyettes kerestetik a háború tartamára. Javadalma: havi 100 kor., butorozott szoba tisztogatással. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.* 149 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Kath. patronázs fiú nevelőintézete **Znióváralja** (Túróc m.) tanítói állást hirdet. Javadalom havi 75 korona, butorozott szoba és teljes ellátás. 145 2—2

A **Zsarnóczai** róm. kath. kántortanítói állásra *ápr.* 25-ig pályázat hirdetettik. Jövedelme: helyi járulékokból 786-17 kor. tanítói, 613-37 kor. kántori fizetés és ezenfelül az 1913. XVI. t.-c. értelmében megfelelő fizetékiegészítő államsegély. Törvényszerű lakás. Pályázók önköltségükön *ápr.* 27-én d. e. 11 órakor személyesen tartoznak megjelenni. Kérvények **Pálik Jakab** iskolaszéki elnökhöz Zsarnóczára (Bars m.) küldendők. 151 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **lőcsi** róm. kath. kántortanítói állás megüresedett. Pályázhatni *május 9-ig.* A tannyelv magyar. A nép horvátul énekel. Fizetése: 1000 kor. készpénz, 6 öl tölgy hasábfá, 4 kat. hold föld, tisztességes lakás külön az iskolaépülettől, kántori és stóladíjak. Az uradalomtól 8-40 kor. pénz, 8 p. mérő kétszeres buza. Megfelelő fizetéspótló államsegély. Posta és vasuti megálló helyben. Próbáéneklés kívánatik. *Iskolaszék.* 155 1—1

Szepesi püspöki megye.

Lándok (Szepes m., pósta Szepesótfalu) elhalálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra *május 10-ig* pályázat hirdetettik. Fizetése törvényes. Új iskola. Tót nyelv szükséges. **Fedor Sándor** iskolaszéki elnök. 152 1—2

A **szepesjánosfalvai** róm. kath. kántortanítói állomásra *április 25-re* pályázat hirdetettik. Az állomás jövedelme, tanítói: 1. Szepesjánosfalva község részéről 96 kor., 2. tandíj fejében 6 kor., 3. két hold 179 öl szántóföld haszonélvezete 10-44 kor., 4. 11 p. mérő rozs 67-48 kor., 5. 11 p. mérő zab 39-13 kor., 6. 5 öl tűzifa a tanító használatára 40 kor. (Az iskolafűtésre 3 öl tűzifa.) Az összes fát a község köteles házhoz szállítani. 7. államsegély 524 kor., 8. a mahálfalvai és csontfalvi iskolásoktól tandíj címén 20 kor. Kántori: 1. a szepesjánosfalvai templom pénztárából 160 kor. 2. stóla fejében 10 kor., 3. két hold szántóföld haszonélvezete 9 kor., 4. mint csontfalvi kántor, míg ezt az állást betölti, kántori szolgálataiért 60 kor., 5. csontfalvi és mahálfalvi stóla 8 kor., 9. lakás. Pályázók kereszt- és oklevéllel, működési, erkölcsi, szabad vagy házias állapotukat feltüntető lelkészi bizonylatokkal és községi illetőségi bizonyítvánnyal felszerelt és a szepesjánosfalvai róm. kath. iskolaszékre címzett kérvényeiket főtiszt. **Csurják Lajos** szepesvéghelyi esperes-plébános úrhoz, mint kerületi tanfelügyelőhöz a fentjelzett pályázati határnapot megelőzőleg küldjék be. 150 1—1

Liptómaluzsinai róm. kath. kántortanítói állásra f. évi 1. szám alatt hirdetett pályázat *ápr.* 29-ig meghosszabbítottik. 148 1—1

Gombási róm. kath. kincstárilag segélyezett iskolánál kántortanítói állásra pályázat hirdetettik, lakással és tör-

vényes illetményekkel *máj.* 31-re. Személyes megjelenés megkívántatik. (Liptó m.) *Iskolaszék.* 153 1—1

Szombathelyi egyházmegye

Felső-szénégetői (Vas m.) róm. kath. iskola kántortanítói állásra pályázat hirdetettik. Jövedelme és kötele-sége díjlevél szerint. Német nyelv ismerete szükséges. Az állás előnye: szép, új lakás, 6 hold 866 öl szántóföld és rét becsértéke: 35-10 kor., (tényleges haszonbérértéke: 200 kor. körül); 250 liter buza, 126 liter rozs és 250 liter zab becsértéke összesen: 57-42 kor. Kérvények *ápr.* 24-ig a lékai esperesi hivatalhoz küldendők. **Heisz Mátvás** ker. esperes-tanfelügyelő. 150 1—1

Róm. kath. 34. éves nőtlen hadmentes okl. kántortanító magyar, esetleg tót vidékre filiális helyre menne, hol megházasodhatna. Az összes okmányai kitűnőek. Hangja igen jó. Kántortanító **Szulyóváralja** u. p. Pered-mér, Trencsén m. 156 1—1

Elesett katonákért és másokért gyászénekek 1 korona. Világháború énekek 20 fillér. Orgonahangok 950 énekel 3—4 kor. Megrendelhető:

Molnár József kántornál Kunszentmiklóson.
154 1—5

Figyelemre méltó.

Különféle ügyekben 3 nap alatt értesítést küldök. Válaszbélyeg csatolandó. **SZÁNKÁSI JÁNOS**, nyug. áll. isk. igazgató. Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. 141—1

Legjobb iskolai daloskönyv a

Ris muzsikus

Szerkeszté:

JOSVAY GÁBOR.

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szólamra hangjegyzve. Jövő-hagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által.

I—II. füzet ára 80—80 fillér.
100 dal kotta nélkül 40 fillér.

Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál (BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

A magyar kath. tanulóifjúság és a hívek egyetemének egységes

ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté **JÓSVAY GÁBOR.**

Tartalmazza 500 legszebb egyházi énekünket hangjegyzve s az összes szükséges imákat és ájtatosságokat. Az egri főegyházmegyei hat. jóváhagyásával.

Ara erős és díszes vázonkötésben 2 korona.

Stampay ének- és imakönyve (XXI. kiadás, 256 oldal) félvászonban 30 fillér, egészvászonban 50 fillér, bőr-v. bársonyban 3 korona. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen, **Köbölkúton**, Esztergom m. A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógrád-kisterenyén, 12 db frco 2 kor.-ért. 114—12